

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OHRANJANJU NARAVE

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18) je leta 1999 sistemsko uredil področje ohranjanja narave in predstavlja enega temeljnih pravnih virov za urejanje varstva ustavno varovane kategorije naravne dediščine in varovanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti. Varstvo narave je v ZON urejeno na mednarodno primerljiv in učinkovit način. ZON je bil od njegovega sprejema trikrat noveliran. Pomembnejši noveli sta bili leta 2004 zaradi vstopa Slovenije v EU in uskladitve s pravom EU na področju varstva narave in leta 2014, ko je bila dosežena dokončna uskladitev ZON s pravom EU na področju presoj vplivov planov in posegov v naravo na območja Natura 2000.

Evropska komisija je oktobra 2017 izdala uradni opomin zaradi nepravilnega prenosa in neizpolnjevanja obveznosti iz direktiv iz člena 6(3) in (4) ter člena 16(1) Direktive Sveta 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst in iz člena 9(1) Direktive 2009/147/ES o ohranjanju prosto živečih ptic (v nadaljnjem besedilu: Habitatna direktiva). Slovenija je julija 2019 prejela obrazloženo mnenje zaradi neizpolnjevanja obveznosti. Slovenija je v odgovoru ter v vmesnih poročanjih zadovoljivo pojasnila tri od šestih izpostavljenih zadev. Za dokončno odpravo kršitve so nujno potrebne spremembe Zakona o ohranjanju narave.

Predlog zakona vsebuje nujne spremembe in dopolnitve Zakona o ohranjanju narave, ki so se pokazale kot potrebne zaradi stopnjujočih ukrepov Evropske komisije zaradi očitane neskladnega prenosa in neizpolnjevanja obveznosti na podlagi členov 6 in 16 Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter člena 9 Direktive 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (kršitev št. 2017/2106). S pravno prakso, objavljeno leta 2014 (sodba C-521/12) se je spremenila razlaga glede nadomestnih habitatov in ti so sedaj vedno izravnalni ukrep. V takih primerih gre potem pri vodenju postopka za prevlado javne koristi po 4. odst. 6. člena direktive o habitatih. Evropska komisija ugotavlja, da ima vzpostavitev nadomestnega habitata v 102. členu Zakona o ohranjanju narave, čeprav je navedena kot izravnalni ukrep, pravno prednost pred kakršnimi koli drugimi omilitvenimi ukrepi. To pomeni, da lahko pristojni organi soglašajo z načrti ali projekti, tudi če ti škodujejo celovitosti zadevnih območij Natura. Tako lahko uporabijo odstopanje od člena 6(4) Direktive o habitatih, ne da bi uporabili ustrezne postopke in pogoje, ki so predvideni s to določbo Direktive o habitatih. Zato ugotavlja, da Republika Slovenija ni ustrezno prenesla člena 6(3) in (4) Direktive o habitatih, kot ga razlaga Sodišče EU v sodbi C-521/12. Evropska komisija zato meni, da je slovenska zakonodaja nejasna in odpira možnost, da se da prednost vzpostavitvi nadomestnega habitata – bodisi kot omilitveni ukrep bodisi kot izravnalni ukrep – pred kakršnimikoli omilitvenimi ukrepi.

Evropska komisija tudi ugotavlja, da 10. člen ZON dodaja dodatno možnost za izjemo od uporabe vseh določb Direktive o habitatih v primeru neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženje, v primeru reševanja ljudi in premoženja ter v primeru izvajanja slovenskih ukrepov obrambe. Ta določba ne izključuje le uporabe člena 6(3) in (4) in členov 12 do 16 o varstvu vrst, ampak dejansko tudi celo Direktivo o habitatih. Takšne izjeme od uporabe Direktive o habitatih, kot so določene v 10. členu ZON, po mnenju Evropske komisije niso predvidene z Direktivo o habitatih in pomenijo neskladen prenos celotne Direktive o habitatih in zlasti njenih členov 6(3) in (4) ter 16.

Iz navedenih razlogov je predlagan ustrezen prenos člena 6(3) in (4) Direktive o habitatih v členu 102 Zakona o ohranjanju narave, ki se nanašajo na izravnalne in omilitvene ukrepe v okviru presoje sprejemljivosti posegov v naravo in ustrezna sprememba 10. člena ZON, ki določa primere izključitve veljavnosti Zakona o ohranjanju narave.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predlaganih sprememb in dopolnitev Zakona o ohranjanju narave je uskladitev slovenske zakonodaje z zakonodajo Evropske unije, konkretno s Habitatno direktivo.

2.2 Načela

Predlog zakona sledi načelu primernosti evropske zakonodaje in skladnosti slovenske zakonodaje evropskemu pravnemu redu.

2.3 Poglavitne rešitve

Predlog zakona vsebuje nujne spremembe in dopolnitve Zakona o ohranjanju narave, ki so se pokazale kot potrebne zaradi stopnjujočih ukrepov Evropske komisije zaradi očitane neskladnega prenosa in neizpolnjevanja obveznosti na podlagi členov 6 in 16 Direktive Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst ter člena 9 Direktive 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (kršitev št. 2017/2106). S pravno prakso, objavljeno leta 2014 (sodba C-521/12) se je spremenila razlaga glede nadomestnih habitatov in ti so sedaj vedno izravnalni ukrep. V takih primerih gre potem pri vodenju postopka za prevlado javne koristi po 4. odst. 6. člena direktive o habitatih. Evropska komisija ugotavlja, da ima vzpostavitev nadomestnega habitata v 102. členu Zakona o ohranjanju narave, čeprav je navedena kot izravnalni ukrep, pravno prednost pred kakršnimi koli drugimi omilitvenimi ukrepi. To pomeni, da lahko pristojni organi soglašajo z načrti ali projekti, tudi če ti škodujejo celovitosti zadevnih območij Natura. Tako lahko uporabijo odstopanje od člena 6(4) Direktive o habitatih, ne da bi uporabili ustrezne postopke in pogoje, ki so predvideni s to določbo Direktive o habitatih. Zato ugotavlja, da Republika Slovenija ni ustrezno prenesla člena 6(3) in (4) Direktive o habitatih, kot ga razlaga Sodišče EU v sodbi C-521/12. Evropska komisija zato meni, da je slovenska zakonodaja nejasna in odpira možnost, da se da prednost vzpostavitvi nadomestnega habitata – bodisi kot omilitveni

ukrep bodisi kot izravnalni ukrep – pred kakršnimikoli omilitvenimi ukrepi. Evropska komisija tudi ugotavlja, da 10. člen ZON dodaja dodatno možnost za izjemo od uporabe vseh določb Direktive o habitatih v primeru neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženje, v primeru reševanja ljudi in premoženja ter v primeru izvajanja slovenskih ukrepov obrambe. Ta določba ne izključuje le uporabe člena 6(3) in (4) in členov 12 do 16 o varstvu vrst, ampak dejansko tudi celo Direktivo o habitatih. Takšne izjeme od uporabe Direktive o habitatih, kot so določene v 10. členu ZON, po mnenju Evropske komisije niso predvidene z Direktivo o habitatih in pomenijo neskladen prenos celotne Direktive o habitatih in zlasti njenih členov 6(3) in (4) ter 16.

Iz navedenih razlogov je predlagan ustrezen prenos člena 6(3) in (4) Direktive o habitatih v členu 102 Zakona o ohranjanju narave, ki se nanašajo na izravnalne in omilitvene ukrepe v okviru presoje sprejemljivosti posegov v naravo in ustrezna sprememba 10. člena ZON, ki določa primere izključitve veljavnosti Zakona o ohranjanju narave.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Zakon ne bo imel finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Za izvajanje zakona dodatnih finančnih sredstev v sprejetem državnem proračunu ni potrebno zagotoviti.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Primerjalni prikaz pravnih ureditev v drugih državah Evropske unije je usmerjen na primerljive pravne institute po posameznih sklopih urejanja, ki jih vsebujejo predlagane spremembe in dopolnitve zakona, medtem ko podajanje primerjave z državami nečlanicami EU ni smiselno, ker pravni red EU zavezuje samo države članice EU.

5.1. Izvzem veljavnosti zakonodaje s področja ohranjanja narave v izjemnih primerih

Hrvaška

Hrvaška ima v 8. členu temeljnega zakona, ki ureja ohranjanje narave (Zakon o zaščiti prirode, nazadnje spremenjen leta 2018) določeno, da se njegove določbe ne uporabljajo za zaščito in reševanje ljudi, živali, materialnih in kulturnih dobrin ter okolja ob večjih nesrečah in nesrečah ter za odpravo posledic terorizma in vojnih uničenj, neizogibnih in nepopravljivih naravnih pojavov v nujnih in nujnih primerih civilnih ukrepov in dejavnosti. zaščitni in protipoplavni ukrepi v skladu s posebnimi predpisi, ki urejajo sistem civilne zaščite in protipoplavni obrambni sistem.

Vendar se ta izjema uporablja od dneva razglasitve večje nesreče ali katastrofe ter

rednih in izrednih protipoplavnih obrambnih ukrepov do datuma, ko se sprejme odločitev o prenehanju izvajanja ukrepov in dejavnosti civilne zaščite ali protipoplavnih ukrepov pri preprečevanju in sanaciji posledic večje nesreče, torej katastrofe ali izrednega, neizogibnega in neizogibnega naravnega pojava.

Hrvaška agencija za okolje in naravo mora v 90 dneh od datuma začetka veljavnosti odločbe o prenehanju izvajanja ukrepov in dejavnosti sistema civilne zaščite ali protipoplavnih ukrepov pri odpravi posledic večje nesreče ali katastrofe ali izrednih razmer, neizogibnih naravnih pojavov ugotoviti vpliv izvajanja izrednih ukrepov na cilje ohranjanja in vpliv na celovitost območij ekološkega omrežja, redke in ogrožene habitate, strogo varovane vrste in njihove habitate, pa tudi zaščitena območja, in o tem obvestiti ministrstvo.

Avstrija, dežela Štajerska

Ker je v Avstriji urejanje področja ohranjanja narave v pristojnosti posameznih dežel, podajamo primerljivo ureditev v deželi Štajerski.

Dežela Štajerska izjeme glede veljavnosti zakona v 1. členu predvideva za naslednje izredne ukrepe:

- ukrepi med napotitvijo oboroženih sil v smislu določb vojaškega prava, vključno s takojšnjo pripravo takega posredovanja;
- ukrepi za preprečevanje neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali preprečevanje nesreč in v okviru dejavnosti čiščenja, ki so neposredno povezane z nesrečami;
- ukrepi v okviru uporabe organov javne varnosti ali nadzora ali reševalnih organizacij, vključno s potrebnimi pripravljalnimi ukrepi;

Nemčija

Nemški zvezni zakon v Nemčiji ureja pristojnosti zveznih oblasti, sicer pa področje ohranjanja narave urejajo deželni zakoni. V Nemčiji niti v zveznih predpisih niti v predpisih zveznih dežel ni najti izvzema splošnega veljavnosti zakonodaje o ohranjanju narave.

5.2. Izravnalni in omilitveni ukrepi

Hrvaška

Hrvaški zakon o ohranjanju narave v 33. členu predvideva, da če pristojni organ za izvedbo presoje sprejemljivosti ob upoštevanju mnenja javnosti ugotovi, da načrtovani poseg kljub omilitvenim ukrepom pomembno ali negativno vpliva na ohranjanje ciljev in celovitost območja ekološkega omrežja, s sklepom zavrne zahtevo z navodilom, da je mogoče sprožiti postopek za ugotavljanje prevladujočega javnega interesa in odobriti poseg pod izravnalnimi pogoji. Nosilec posega, za katerega je bil izdan sklep o zavrnitvi posega, lahko ministrstvu v šestih mesecih od dneva vročitve odločbe predloži zahtevo za določitev prevladujočega javnega interesa in odobritev posega s izravnalnimi ukrepi.

Izravnalni ukrepi se določijo glede na predvideno škodo na območju ekološkega omrežja in možnosti ponovne vzpostavitve naravnega stanja.

Izravnalni ukrepi med drugim zagotavljajo splošno skladnost ekološke mreže:

- obnova habitatov in / ali vzpostavitev ugodnejših ekoloških pogojev na obstoječem območju ekološke mreže
- obnova ali obnova habitatov ali vzpostavitev ugodnejših ekoloških pogojev na novem

ali povečanem območju ekološkega omrežja, ki ga je treba vključiti v ekološko omrežje
- z vključitvijo novega območja ali razširitve obstoječega območja ekološkega omrežja, ki ima značilnosti poškodovanega ali uničenega območja ekološkega omrežja, v kombinaciji z drugimi ukrepi za nadomestilo nastale izgube.

Oblike izravnalnih ukrepov so lahko med drugim:

- vzpostavitev območja, označenega kot poškodovano ali uničeno območje ekološke mreže,
- vključitev novega območja v ekološko omrežje, ki ima značilnosti poškodovanega ali uničenega območja ekološkega omrežja.

Izravnalni ukrep ne sme biti plačilo denarnega zneska v vrednosti škode, nastale na območju ekološkega omrežja.

Avstrija, dežela Štajerska

Avstrijski Štajerski Zakon o ohranjanju narave postopek presoje vplivov na okolje ureja v 28. členu. Projekte znotraj in zunaj evropskih zaščitnih območij, ki lahko posamično ali v kombinaciji z drugimi projekti po preiskavi in pregledu vplivov na zaščiteno blago iz uredbe bistveno škodijo predmetu zaščite ali zaščite, je treba preučiti, ali so združljivi z namenom zaščite. Če presoja sprejemljivosti pokaže, da projekt, če je to potrebno ob upoštevanju pogojev, ne povzroči pomembne oslabitve namena zaščite, je treba projekt odobriti. Če presoja sprejemljivosti pokaže, da projekt bistveno poslabša namen zaščitnega ali zaščitnega cilja, se odobri ob ustreznih drugih možnostih, če je to potrebno, pod določenimi pogoji.

Kadar ni ustrezne druge možnosti, se dovoljenje lahko podeli le, če se postopek izvaja iz nujnih razlogov prevladujočega javnega interesa, vključno s socialnimi ali ekonomskimi. Če vpliv projekta na evropsko zaščiteno območje, ki ga zadeva projekt, vpliva na prednostni naravni habitat ali prednostno vrsto, se lahko upoštevajo le pomembni razlogi prevladujočega javnega interesa: zdravje ljudi; javna varnost, vključno z državno obrambo in zaščito civilnega prebivalstva; znatno ugodni vplivi projekta na okolje; drugi prepričljivi razlogi za pridobitev mnenja Evropske komisije.

Če je projekt odobren v okviru prevlade javnega interesa, je treba izvesti izravnalne ukrepe, potrebne za varovanje odnosa evropskega ekološkega omrežja Natura 2000 v obliki pogojev ali pogojev, ali pa je treba sprejeti druge ustrezne ukrepe. Evropska komisija mora biti obveščena o teh izravnalnih ukrepih.

Usklajenost s pravnimi akti EU

Z naslovnim zakonom se v slovenski pravni red prenaša Habitatna direktiva.

Evropska komisija je oktobra 2017 izdala uradni opomin zaradi nepravilnega prenosa in neizpolnjevanja obveznosti iz direktiv iz člena 6(3) in (4) ter člena 16(1) Habitatne direktive. Slovenija je julija 2019 prejela obrazloženo mnenje zaradi neizpolnjevanja obveznosti. Slovenija je v odgovoru ter v vmesnih poročanjih zadovoljivo pojasnila tri od šestih izpostavljenih zadev. Za dokončno odpravo kršitve so nujno potrebne spremembe Zakona o ohranjanju narave.

Predlog zakona vsebuje nujne spremembe in dopolnitve Zakona o ohranjanju narave, ki so se pokazale kot potrebne zaradi stopnjujočih ukrepov Evropske komisije zaradi očitane neskladnega prenosa in neizpolnjevanja obveznosti na podlagi členov 6 in 16 Habitatne direktive. S pravno prakso, objavljeno leta 2014 (sodba C-521/12) se je namreč spremenila razlaga glede nadomestnih habitatov in ti so sedaj vedno izravnalni

ukrep. V takih primerih gre potem pri vodenju postopka za prevlado javne koristi po 4. odst. 6. člena direktive o habitatih. Evropska komisija ugotavlja, da ima vzpostavitev nadomestnega habitata v 102. členu Zakona o ohranjanju narave, čeprav je navedena kot izravnalni ukrep, pravno prednost pred kakršnimi koli drugimi omilitvenimi ukrepi. To pomeni, da lahko pristojni organi soglašajo z načrti ali projekti, tudi če ti škodujejo celovitosti zadevnih območij Natura. Tako lahko uporabijo odstopanje od člena 6(4) Direktive o habitatih, ne da bi uporabili ustrezne postopke in pogoje, ki so predvideni s to določbo Direktive o habitatih. Zato ugotavlja, da Republika Slovenija ni ustrezno prenesla člena 6(3) in (4) Direktive o habitatih, kot ga razlaga Sodišče EU v sodbi C-521/12. Evropska komisija zato meni, da je slovenska zakonodaja nejasna in odpira možnost, da se da prednost vzpostavitvi nadomestnega habitata – bodisi kot omilitveni ukrep bodisi kot izravnalni ukrep – pred kakršnimikoli omilitvenimi ukrepi.

Evropska komisija tudi ugotavlja, da 10. člen ZON dodaja dodatno možnost za izjemo od uporabe vseh določb Direktive o habitatih v primeru neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženje, v primeru reševanja ljudi in premoženja ter v primeru izvajanja slovenskih ukrepov obrambe. Ta določba ne izključuje le uporabe člena 6(3) in (4) in členov 12 do 16 o varstvu vrst, ampak dejansko tudi celo Direktivo o habitatih. Takšne izjeme od uporabe Direktive o habitatih, kot so določene v 10. členu ZON, po mnenju Evropske komisije niso predvidene z Direktivo o habitatih in pomenijo neskladen prenos celotne Direktive o habitatih in zlasti njenih členov 6(3) in (4) ter 16.

Iz navedenih razlogov je predlagan ustrezen prenos člena 6(3) in (4) Direktive o habitatih v členu 102 Zakona o ohranjanju narave, ki se nanašajo na izravnalne in omilitvene ukrepe v okviru presoje sprejemljivosti posegov v naravo in ustrezna sprememba 10. člena ZON, ki določa primere izključitve veljavnosti Zakona o ohranjanju narave.

Izjava o skladnosti
Korelacijska tabela

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

S predlogom zakona se povečujejo administrativna bremena na tem področju, saj bo v primeru naravnih nesreč in drugih izjemnih dogodkov, ki spadajo v okvir 10. člena Zakona o ohranjanju narave, potrebno izvajati naknadno presojo sprejemljivosti in naknadno odpravljati nastale škodljive posledice na naravo v času izrednega ukrepanja. Prav tako bo zaradi uskladitve s Habitatno direktivo v primerih, ko bodo odrejeni nadomestni habitati kot izravnalni ukrepi, treba izvajati administrativne postopke prevlade javnega interesa. Vendar so te nove zahteve kategorična zahteva Evropske komisije po uskladitvi s pravom Evropske unije in je zato uskladitev s temi zahtevami neizogibna, nove administrativne zahteve pa zato upravičene.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

S predlogom zakona se iz razlogov, ki so opisani že v prejšnji točki, povečujejo obveznosti strank (investitorjev) do javne uprave.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Zakon ne bo imel bistvenih posledic na gospodarstvo, razen v delu, ki se nanaša na v točki a) in b) že opisane administrativne posledice.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlagani zakon ne bo vplival na socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlagani zakon nima vpliva na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna ter razvojne dokumente EU in mednarodnih organizacij.

6.6 Presoja posledic za druga področja

/

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

- a) Predstavitev sprejetega zakona:
 - Sprejeti zakon bo predstavljen ciljnim skupinam ter tudi širši javnosti v obliki sporočil za medije, javne in spletne predstavitve.
- b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:
 - Za spremljanje zakona je pristojno Ministrstvo za okolje in prostor

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

Pri pripravi zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki oziroma pravne osebe.

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Javnost je bila v pripravo predloga zakona vključena v javni razpravi o predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o ohranjanju narave, ki je obsegal večji obseg sprememb in ki je potekala med 7.5. in 7.6.2019. Zaradi prejetih dokumentov Evropske komisije, s katerimi je ta v zvezi z očitanimi kršitvami glede nepravilnega prenosa Habitatne direktive stopnjevala ukrepanje zoper Republiko Slovenijo, je prednostno po skrajšanem postopku predlagan sprejem manjšega sklopa sprememb Zakona o ohranjanju narave, ki se nanaša na očitane kršitve.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles:

- Simon Zajc, minister za okolje in prostor,
- Marko Maver, državni sekretar,
- mag. Tanja Bolte, generalna direktorica Direktorata za okolje,
- mag. Suzana Zupanc Hrastar, vodja Sektorja za ohranjanje narave
- mag. Sabina Jereb, sekretarka v Sektorju za ohranjanje narave.

II. BESEDILO ČLENOV

PREDLOG ZAKONA O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O OHRANJANJU NARAVE (ZON-E)

1. člen

S tem zakonom se v pravni red Republike Slovenije prenašata Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L št. 20 z dne 26. 1. 2010, str. 7), zadnjič spremenjene z Uredbo (EU) 2019/1010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o uskladitvi obveznosti poročanja na področju zakonodaje, povezane z okoljem, ter spremembi uredb (ES) št. 166/2006 in (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 2002/49/ES, 2004/35/ES, 2007/2/ES, 2009/147/ES in 2010/63/EU Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 338/97 in (ES) št. 2173/2005 ter Direktive Sveta 86/278/EGS (UL L št. 170 z dne 25. 6. 2019, str. 115).

2. člen

10. člen Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg in 31/18) se spremeni tako, da se glasi:

»10. člen
(uporaba zakona)

(1) Določbe tega zakona o dolžnosti ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot se ne uporabljajo za izvajanje nujnih del pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči, kot so opredeljeni s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, in v tem okviru za izvajanje izrednih ukrepov v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda v skladu z zakonom, ki ureja vode, ki so nujna dela pri izvajanju zaščite, reševanja in pomoči v času povečane stopnje ogroženosti zaradi škodljivega delovanja voda.

(2) Izjema iz prejšnjega odstavka se uporablja od dneva razglasitve naravne in druge nesreče, v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, do dneva, ko se sprejme odločitev, da so okoliščine, zaradi katerih jo je bilo treba razglasiti, prenehale, in sicer:

- od aktiviranja načrta zaščite in reševanja do sprejetja akta o preklicu njegovega aktiviranja v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami;
- kadar načrt zaščite in reševanja iz prejšnje alineje ni aktiviran, od izdaje odredbe o izvedbi izrednih ukrepov do zaključka izvedbe izrednih ukrepov po odredbi poveljnika intervencije;
- v primeru vojne in izrednega stanja od razglasitve vojne in izrednega stanja, do odprave vojne in izrednega stanja v skladu s predpisi, ki urejajo obrambo.

(3) Zavod Republike Slovenije za varstvo narave mora v 90 dneh od prenehanja okoliščin iz prejšnjega odstavka ugotoviti vpliv izvajanja nujnih del in izrednih ukrepov na cilje ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot ter podati možne predloge za naknadno izvedbo ukrepov, s katerimi se lahko v čim večji meri odpravijo morebitni ugotovljeni škodljivi vplivi izvajanja nujnih del, in o tem obvestiti ministrstvo, ki zagotovi njihovo izvedbo.

(4) Pri izvajanju nujnih del in izrednih ukrepov iz prvega odstavka tega člena je treba v čim večji meri upoštevati potrebe ohranjanja narave.«.

3. člen

Drugi odstavek 102. člena se spremeni tako, da se glasi:

»(2) Oblika omilitvenega ali izravnalnega ukrepa, s katerim bo nosilec posega omilil ali nadomestil posledice posega, se določi ob upoštevanju naravovarstvenih smernic oziroma mnenja organizacije, pristojne za ohranjanje narave. Pri določitvi oblike ukrepa se upoštevajo ugotovljeni škodljivi vplivi posega in možnosti njihove omilitve ali nadomestitve.«.

V tretjem odstavku se v drugi in tretji alineji pred piko doda besedilo », razen pri planih in posegih, ki lahko pomembno vplivajo na varstvene cilje posebnega varstvenega območja ali potencialnega posebnega ohranitvenega območja«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Pri izbiri izravnalnih ukrepov ima prednost določitev izravnalnega ukrepa nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti kot tisto, ki se nadomešča. Območja, ki se kot izravnalni ukrepi vzpostavijo v primerih iz prve in druge alineje tretjega odstavka tega člena, morajo po vzpostavitvi pridobiti enak pravni status, kot so ga imela območja, ki se nadomeščajo.«.

4. člen

Z dnem začetka uveljavitve tega zakona prenehata veljati tretji odstavek 17. a člena in 30. a člen Pravilnika o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (Uradni list RS, št. 57/06 in 60/16).

5. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV PO ČLENIH

K 1. členu

Ker so spremembe in dopolnitve zakona posledica predsodnega postopka zaradi očitane kršitve Direktive o habitatih, je s tem členom napovedan (ustrezen) prenos Direktive o habitatih v slovenski pravni red, in sicer gre za ustreznejši prenos 6. in 16. člena direktive.

K 2. členu (spremenjen 10. člen ZON)

S spremembo 10. člena ZON se odpravlja očitana kršitev evropske zakonodaje, ki po mnenju Evropske komisije pomeni kršitev Habitatne direktive. Veljavni 10. člen naj bi namreč dopuščal izvajanje nekaterih posegov in del brez izvedene presoje sprejemljivosti, kot jo zahteva Habitatna direktiva. Habitatna direktiva namreč dopušča možnost odstopanj zgolj v zvezi z ukrepi za a) odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje in zdravje ljudi, b) reševanje ljudi in premoženja in c) izvajanje nujnih ukrepov obrambe države. Te izjeme pa veljajo le za čas trajanja neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženje. Dopustitev izjem po Habitatni direktivi se mora torej omejiti na izjemne situacije in zahteva skrajno restriktiven obseg izjem. Izjeme se morajo torej omejiti na najmanjši možni obseg ukrepov, obenem pa smejo pomeniti najmanjše možno vplivanje na cilj Habitatne direktive, to je na vzdrževanje biotske raznovrstnosti.

S predlagano spremembo predmetnega člena so izjeme glede neveljavnosti oz. neuporabe ZON in s tem tudi izključitve s Habitatno direktivo uzakonjene presoje sprejemljivosti zožene na obseg, ki ga še dopušča Habitatna direktiva v 16. členu.

Obenem je vzpostavljena navezava na predpise, ki urejajo naravne in druge nesreče tako, da se jasno omeji izvajanje nujnih in izrednih ukrepov na razglasitev začetka in konca trajanja naravne in druge nesreče. To je v primerih naravnih in drugih nesreč, za katere je sprejet načrt zaščite in reševanja, skladno s predpisi, ki urejajo varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, čas od aktiviranja načrta zaščite in reševanja pa do sprejetja akta o njegovem preklicu aktiviranja. V primerih, ko načrt zaščite in reševanja ni aktiviran pa od izdaje odredbe o izvedbi izrednih ukrepov do zaključke izvedbe le-teh po odredbi poveljnika intervencije. V primeru vojne in izrednega stanja pa način razglasitve v 92. členu ureja Ustava RS in predpisi, ki urejajo obrambo, in sicer to stanje razglasi in odpravi na predlog Vlade Državni zbor RS.

K 3. členu (spremenjen 102. člen ZON)

Očitana kršitev habitatne direktive v obrazloženem mnenju Evropske komisije se nanaša tudi na 102. člen ZON, konkretno na zadnji stavek v drugem odstavku 102. člena ZON. Iz njega naj bi namreč izhajalo oziroma bi se lahko razumelo, da ima pri presoji sprejemljivosti vplivov na naravo prednost določitev izravnalnih ukrepov oziroma vzpostavitev nadomestnega habitata, kar pa ni skladno s Habitatno direktivo. Zato se pomanjkljivost obstoječe dikcije odpravlja na način, da se sporni stavek iz drugega odstavka črta in se namesto tega v novem petem odstavku pojasni, kar je bil namen črtanega odstavka, da kadar se po pravilih Habitatne direktive (v postopku prevlade javnega interesa) izbere kot izravnalni ukrep nadomestni habitat, ima prednost izbira nadomestnega habitata, ki ima enake naravovarstvene značilnosti kot habitat, ki se nadomešča. S tem bo odpravljena dvomljiva dikcija v sedanjem drugem odstavku 102. člena ZON. Poleg navedene spremembe v drugem stavku je spremenjen tudi prvi stavek in sicer tako, da se pristojni organ za določitev izravnalnega ali omilitvenega ukrepa kot pristojni organ za presojo sprejemljivosti pri

svoji odločitvi opre na strokovne smernice (plan) oziroma mnenje (poseg oz. projekt) Zavoda RS za varstvo narave. ZRSVN pa se v svojih smernicah oziroma mnenju tudi opredeli do predlaganih omilitvenih ali izravnalnih ukrepov, ki jih predlaga pripravljavec plana oziroma investitor.

Še več, v kontekstu očitkov Evropske komisije o kršitvah Habitatne direktive, se za posebna varstvena območja in potencialna posebna varstvena območja nasploh onemogoči do sedaj v tretjem odstavku uzakonjena možnost določitve izravnalnega ukrepa v obliki vzpostavitve drugega območja, pomembnega za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot in plačilo denarnega zneska v vrednosti povzročene okrnitve narave, zaradi očitne neskladnosti s Habitatno direktivo oziroma sodnih judikatov Sodišča EU, ki interpretira njeno uporabo.

K 4. členu

Predlagana sprememba 10. člena Zakona o ohranjanju narave terja spremembo pravilnika, ki ureja vrste in obseg nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda, in sicer je potrebno črtati tretji odstavek 17.a člena in 30.a člen Pravilnika o vrstah in obsegu nalog obveznih državnih gospodarskih javnih služb urejanja voda (Uradni list RS, št. 57/06 in 60/16, v nadaljnjem besedilu: Pravilnik). S temi določbami naj bi se namreč poskušalo odpraviti očitane kršitve Habitatne direktive, vendar je Evropska komisija v obrazloženem mnenju menila, da očitana neskladnost s temi določbami ni ustrezno obravnavana in da z njimi ni odpravljena neskladnost v Zakonu o ohranjanju narave. Ker je predlagana sprememba Zakona o ohranjanju narave celovito uredila odpravo očitane kršitve, omenjene določbe Pravilnika niso več potrebne, zato se predlaga njihovo črtanje.

K 5. členu

Zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu RS.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

10. člen

(izključitev veljavnosti)

(1) Določbe tega zakona glede dolžnosti ohranjanja biotske raznovrstnosti in varstva naravnih vrednot se ne uporabljajo pri ukrepih za:

- odvrnitev neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženja,
- reševanje ljudi in premoženja,
- izvajanje nujnih ukrepov obrambe države.

(2) Določba prejšnjega odstavka velja le za čas trajanja neposredne nevarnosti za življenje ali zdravje ljudi ali premoženje.

(3) Nujni ukrepi obrambe države iz tretje alineje prvega odstavka tega člena so tisti, katerih opustitev bi lahko bistveno zmanjšala bojno pripravljenost Slovenske vojske oziroma ogrozila izvajanje ukrepov za pripravljenost ali mobilizacijo.

(4) Izbere se tisti ukrep iz prvega odstavka tega člena, ki ob doseganju enakih učinkov najmanj poškoduje naravo.

102. člen

(izravnalni in omilitveni ukrepi)

(1) Izravnalni ukrepi so dejavnosti, posegi ali ravnanja s katerimi se nadomesti predvidena ali povzročena okrnitev narave. Omilitveni ukrepi so posegi ali ravnanja s katerimi se omili izvajanje posega v naravo ali njegove posledice.

(2) Oblika izravnalnega ukrepa oziroma omilitvenega ukrepa, s katerim bo nosilec posega omilil ali nadomestil posledice posega, se določi na podlagi naravovarstvenih smernic, glede na predvideno ali povzročeno okrnitev narave ter možnosti njene nadomestitve. Pri izboru ukrepa ima prednost vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti.

(3) Oblike izravnalnih ukrepov so:

- vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti,
- vzpostavitev drugega območja, pomembnega za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot,
- plačilo denarnega zneska v vrednosti povzročene okrnitve narave, ki se nameni za ohranjanje biotske raznovrstnosti oziroma varstvo naravnih vrednot.

(4) Način določitve višine denarnega zneska iz prejšnjega odstavka predpiše minister, ob upoštevanju vrednosti, ki je potrebna za vzpostavitev nadomestnega območja, ki ima enake naravovarstvene značilnosti, oziroma vrednosti uničenja osebka ali

populacije zavarovane vrste.

(5) Oblika izravnalnega ukrepa ter posegi in ravnanja iz drugega odstavka tega člena se v primeru iz 101.c člena tega zakona določijo v postopku sprejema planov, skladno z ugotovitvami presoje sprejemljivosti plana na podlagi tega zakona.

(6) Oblika in način izvedbe izravnalnega oziroma omilitvenega ukrepa ter način in pogoji izvedbe posega ali dejavnosti po opravljenem posegu so sestavni del okoljevarstvenega soglasja, naravovarstvenega soglasja, dovoljenja za poseg v naravo ter gradbenega ali drugega ustreznega dovoljenja.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

V skladu s prvim odstavkom 142. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in 38/17) Vlada RS predlaga sprejem zakona po skrajšanem postopku.

Predmetne spremembe in dopolnitve Zakona o ohranjanju narave se namreč nanašajo na manj zahtevne uskladitve zakona s pravom Evropske unije, ki so posledica očitanih kršitev in obrazloženega mnenja Evropske komisije.

VI. PRILOGE

/